

بسم تعالی
تاییدیه اعضای هیات داوران حاسر در جلسه دفاع از رساله دکتری

خانم معصومه کلاته سفری رساله دکتری واحدی خود را با عنوان:
طراحی و تبیین مدل حفظ و نگهداری داوطلبان در ورزش دانشجویی
در تاریخ ۹۲/۱/۲۷ ارائه کردند.
اعضای هیات داوران نسخه نهایی این رساله را از نظر فرم و محتوا تایید کرده است و پذیرش آنرا برای تکمیل درجه دکتری پیشنهاد می کنند.

امضاء	رتبه علمی	نام و نام خانوادگی	اعضای هیات داوران
	دانشیار	دکتر هاشم کوزه چیان	۱- استاد راهنمای اصلی
		-	۲- استاد راهنمای دوم
	دانشیار	دکتر محمد احسانی	۳- استاد مشاور اول
	استادیار	دکتر سید یعقوب حسینی	۴- استاد مشاور دوم
	دانشیار	دکتر محمد خیبری	۵- استاد ناظر
	دانشیار	دکتر مهوش نوربخش	۶- استاد ناظر
	استادیار	دکتر مجتبی امیری	۷- استاد ناظر
	استادیار	دکتر سارا کشگر	۸- استاد ناظر
	دانشیار	دکتر محمد احسانی	۹- نماینده شورای تحصیلات تکمیلی

آیین‌نامه حق مالکیت مادی و معنوی در مورد نتایج پژوهش‌های علمی دانشگاه تربیت مدرس

مقدمه: با عنایت به سیاست‌های پژوهشی و فناوری دانشگاه در راستای تحقق عدالت و کرامت انسانها که لازمه شکوفایی علمی و فنی است و رعایت حقوق مادی و معنوی دانشگاه و پژوهشگران، لازم است اعضای هیأت علمی، دانشجویان، دانش‌آموختگان و دیگر همکاران طرح، در مورد نتایج پژوهش‌های علمی که تحت عناوین پایان‌نامه، رساله و طرح‌های تحقیقاتی با هماهنگی دانشگاه انجام شده است، موارد زیر را رعایت نمایند:

ماده ۱- حق نشر و تکثیر پایان‌نامه/ رساله و درآمدهای حاصل از آنها متعلق به دانشگاه می باشد ولی حقوق معنوی پدید آورندگان محفوظ خواهد بود.

ماده ۲- انتشار مقاله یا مقالات مستخرج از پایان‌نامه/ رساله به صورت چاپ در نشریات علمی و یا ارائه در مجامع علمی باید به نام دانشگاه بوده و با تایید استاد رهنمای اصلی، یکی از اساتید راهنما، مشاور و یا دانشجو مسئول مکاتبات مقاله باشد. ولی مسئولیت علمی مقاله مستخرج از پایان‌نامه و رساله به عهده اساتید راهنما و

دانشجویان می باشد.

تبصره: در مقالاتی که پس از دانش‌آموختگی بصورت ترکیبی از اطلاعات جدید و نتایج حاصل از پایان‌نامه/ رساله نیز منتشر می‌شود نیز باید نام دانشگاه درج شود

ماده ۳- انتشار کتاب، نرم افزار و یا آثار ویژه (اثری هنری مانند فیلم، عکس، نقاشی و نمایشنامه) حاصل از نتایج پایان‌نامه/ رساله و تمامی طرح‌های تحقیقاتی کلیه واحدهای دانشگاه اعم از دانشکده ها، مراکز تحقیقاتی، پژوهشکده ها، پارک علم و فناوری و دیگر واحدها باید با مجوز کتبی صادره از معاونت پژوهشی دانشگاه و براساس آئین نامه های مصوب انجام شود.

ماده ۴- ثبت اختراع و تدوین دانش فنی و یا ارائه یافته ها در جشنواره‌های ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی که حاصل نتایج مستخرج از پایان‌نامه/ رساله و تمامی طرح‌های تحقیقاتی دانشگاه باید با هماهنگی استاد راهنما یا مجری طرح از طریق معاونت پژوهشی دانشگاه انجام گیرد.

ماده ۵- این آیین‌نامه در ۵ ماده و یک تبصره در تاریخ ۸۷/۴/۱ شورای پژوهشی و در تاریخ ۸۷/۴/۲۳ در هیأت رئیسه دانشگاه به تایید رسید و در جلسه مورخ ۸۷/۷/۱۵ شورای دانشگاه به تصویب رسیده و از تاریخ تصویب در شورای دانشگاه لازم‌الاجرا است.

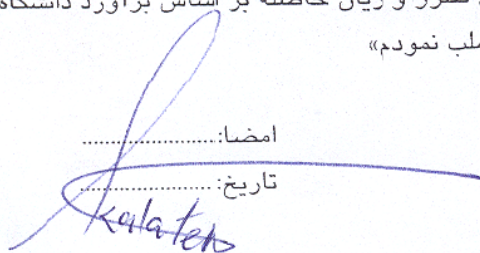
اینجانب..... دانشجوی رشته..... و رودی سال تحصیلی.....

مقطع..... دانشکده..... متعهد می شوم کلیه نکات مندرج در آئین نامه حق مالکیت

مادی و معنوی در مورد نتایج پژوهش های علمی دانشگاه تربیت مدرس را در انتشار یافته های علمی مستخرج از پایان نامه / رساله تحصیلی خود رعایت نمایم. در صورت تخلف از مفاد آئین نامه فوق الاشعار به دانشگاه وکالت و نمایندگی می دهم که از طرف اینجانب نسبت به لغو امتیاز اختراع بنام بنده و یا هر گونه امتیاز دیگر و تغییر آن به نام دانشگاه اقدام نماید. ضمناً نسبت به جبران فوری ضرر و زیان حاصله بر اساس برآورد دانشگاه اقدام خواهم نمود و بدینوسیله حق هر گونه اعتراض را از خود سلب نمودم»

امضا:.....

تاریخ:.....

۹۳ / ۲ / ۱۵

آیین نامه چاپ پایان نامه (رساله) های دانشجویان دانشگاه تربیت مدرس

نظر به اینکه چاپ و انتشار پایان نامه (رساله) های تحصیلی دانشجویان دانشگاه تربیت مدرس، مبین بخشی از فعالیتهای علمی - پژوهشی دانشگاه است بنابراین به منظور آگاهی و رعایت حقوق دانشگاه، دانش آموختگان این دانشگاه نسبت به رعایت موارد ذیل متعهد می شوند:

ماده ۱: در صورت اقدام به چاپ پایان نامه (رساله) ی خود، مراتب را قبلاً به طور کتبی به «دفتر نشر آثار علمی» دانشگاه اطلاع دهد.

ماده ۲: در صفحه سوم کتاب (پس از برگ شناسنامه) عبارت ذیل را چاپ کند:

«کتاب حاضر، حاصل پایان نامه کارشناسی ارشد/ رساله دکتری نگارنده در رشته تربیت بدنی گرایش مدیریت ورزشی است که در سال ۹۲ در دانشکده علوم انسانی

دانشگاه تربیت مدرس به راهنمایی سرکار خانم/جناب آقای دکتر حاشم کریمی، مشاوره و سرکار خانم/جناب آقای دکتر محمد حسینی و مشاوره سرکار خانم/جناب آقای دکتر سید فخر حسینی از آن دفاع شده است.»

ماده ۳: به منظور جبران بخشی از هزینه های انتشارات دانشگاه، تعداد یک درصد شمارگان کتاب (در هر نوبت چاپ) را به «دفتر نشر آثار علمی» دانشگاه اهدا کند. دانشگاه می تواند مازاد نیاز خود را به نفع مرکز نشر در معرض فروش قرار دهد.

ماده ۴: در صورت عدم رعایت ماده ۳، ۵۰٪ بهای شمارگان چاپ شده را به عنوان خسارت به دانشگاه تربیت مدرس، تأدیه کند.

ماده ۵: دانشجو تعهد و قبول می کند در صورت خودداری از پرداخت بهای خسارت، دانشگاه می تواند خسارت مذکور را از طریق مراجع قضایی مطالبه و وصول کند؛ به علاوه به دانشگاه حق می دهد به منظور استیفای حقوق خود، از طریق دادگاه، معادل وجه مذکور در ماده ۴ را از محل توقیف کتابهای عرضه شده نگارنده برای فروش، تامین نماید.

ماده ۶: اینجانب محمد کریمی دانشجوی رشته تربیت بدنی مقطع دکتری تعهد فوق و ضمانت اجرایی آن را قبول کرده، به آن ملتزم می شوم.

نام و نام خانوادگی:

Kalateh

تاریخ و امضا:

۹۲/۲/۱۵

دانشکده علوم انسانی
گروه تربیت بدنی و علوم ورزشی

مقطع دکتری
تربیت بدنی و علوم ورزشی
مدیریت ورزشی

عنوان:

طراحی و تبیین مدل حفظ و نگهداری داوطلبان در ورزش دانشجویی

معصومه کلاته سیف‌ری

استاد راهنما:

دکتر هاشم کوزه‌چیان

استادان مشاور:

دکتر محمد احسانی

دکتر سید یعقوب حسینی

فروردین ۹۲

تقدیم:

به حضرت فاطمه الزهرا که تا همیشه‌ی تاریخ، اسطوره‌ی زنان عالم است.
به حضرت ابوالفضل العباس که ندای مرا در تنگناهای زندگی لیبک می‌گوید.
به ولی عصر، حضرت حجت ابن الحسن العسگری، که با ظهورش جهان را مملو از عدل
خواهد کرد.

اللهم عجل لولیک الفرج

تقدیم به مادرم و پدرم به پاس تمام زحمات و فداکارهای بی دریغشان
تقدیم به همسر مهربانم، آرامش و امید زندگی من، سیروان

تشکر و قدردانی:

الحمد لله الذی هدانا لهذا و ما كنا لنهتدی لو لا ان هدانا الله

خدایا تو را به خاطر همه نعمت‌هایت خصوصاً توفیق اتمام این اثر سپاس می‌گوییم و برای تکمیل این سپاس به استناد حدیث رضوی « من لم یشکر المنعم من المخلوقین لم یشکر الله عزوجل » از همه استادان و دوستانی که مرا یاری کردند قدردانی می‌کنم.

بر خود لازم می‌دانم از زحمات بی‌دریغ استادان بزرگوار جناب آقای دکتر هاشم کوزه چیان، آقای دکتر محمد احسانی و آقای دکتر سید یعقوب حسینی که راهنمایی‌های آنان گره‌گشای مشکلات این پژوهش بودند، تقدیر و تشکر ویژه نمایم.

از همه خانواده‌ام به خصوص والدین گرامی که زحمات غیر قابل جبرانی برایم متحمل شدند و نیز همسر فرهیخته‌ام که در تدوین این اثر یاریم نمود تقدیر و تشکر می‌نمایم . امید که در پناه حق سلامت و پیروز باشند.

چکیده

امروزه اهمیت نیروی داوطلبی بر مدیران سازمان‌ها و رویدادهای ورزشی پوشیده نیست. منافع اقتصادی و غیر اقتصادی ناشی از حضور داوطلبان، ستاد اجرایی سازمان‌های ورزشی را بر آن می‌دارد تا به جذب داوطلبان جدید و حفظ و نگهداری داوطلبان کنونی بپردازند. ترک خدمت داوطلبان هزینه‌های سنگینی را بر سازمان‌ها تحمیل می‌کند؛ از این رو محققان در مطالعات مختلف، سعی نموده‌اند تا به شناسایی عوامل حفظ داوطلبی بپردازند. با مرور پیشینه پژوهش، عوامل توانمندسازی، انگیزش، تعهد سازمانی، رضایت شغلی و جامعه‌پذیری سازمانی هر کدام در مطالعات جداگانه، به طور مستقیم بر حفظ داوطلبان مؤثر بوده‌اند. هدف از این تحقیق تعیین تأثیر متغیرهای سازمانی بر تمایل به ادامه‌ی همکاری داوطلبی در ورزش دانشجویی دانشگاه‌های آموزش عالی شهر تهران بود که با روش تحقیق همبستگی و به صورت میدانی اجرا شد. جامعه تحقیق، کلیه دانشجویانی بودند که با اداره‌های تربیت بدنی دانشگاه‌های آموزش عالی شهر تهران همکاری داشتند ($n=338$). به منظور نمونه‌گیری از روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه بندی شده استفاده شد و برای تعیین تعداد نمونه با توجه به روش مدل سازی معادلات ساختاری که در این پژوهش استفاده شد، به ازای هر پارامتر، پنج تا ده داوطلب بایستی مورد بررسی قرار می‌گرفت، در مجموع محقق از ۲۸۶ داوطلب اطلاعات جمع‌آوری نمود. به منظور جمع‌آوری اطلاعات، محقق از مقیاس توانمندسازی روانی (PES)، تعهد سازمانی (OCQ)، پرسشنامه انگیزش داوطلبان ورزشی (MVFIS)، رضایت و وظیفه‌ای (JSQ)، جامعه‌پذیری سازمانی (OSQ)، پرسشنامه تمایل به ادامه‌ی همکاری داوطلبی (ICQ) و پرسشنامه خصوصیات دموگرافیک استفاده نمود. از آمار توصیفی و مدلیابی معادلات ساختاری با تأکید بر نرم افزار AMOS/۱۸ برای تجزیه و تحلیل داده‌ها استفاده شد. نتایج نشان داد که متغیرهای سازمانی توانمندسازی، تعهد سازمانی، انگیزش و رضایت وظیفه‌ای بر تمایل به ادامه‌ی همکاری داوطلبان اثر مثبت و معناداری دارد اما جامعه‌پذیری تأثیری منفی و معناداری بر تمایل به ادامه‌ی همکاری داوطلبان دارد. فاکتورهای سازمانی از طریق تعهد سازمانی نیز تأثیری غیر مستقیم بر تمایل به ادامه‌ی همکاری داوطلبی داشتند. به طور کلی متغیرهای سازمانی نقش مهمی در حفظ داوطلبان دارند. مدیران با تکیه بر متغیرهای سازمانی می‌توانند بازگشت داوطلبان را تقویت کنند.

واژگان کلیدی: توانمندسازی روانی، تعهد سازمانی، انگیزش، رضایت وظیفه‌ای، جامعه‌پذیری سازمانی،

تمایل به ادامه‌ی همکاری داوطلبی

فهرست مطالب

فصل اول: طرح پژوهش

مقدمه	۱
۱-۱. تعریف مسئله و بیان پرسش‌های اصلی تحقیق:	۱
۱-۲. ضرورت و اهمیت پژوهش :	۴
۱-۳. اهداف پژوهش :	۵
۱-۳-۱. هدف کلی:	۵
۱-۳-۲. اهداف اختصاصی پژوهش :	۵
۱-۴. فرضیه‌های پژوهش :	۵
۱-۴-۱. فرضیه های اصلی پژوهش :	۶
۱-۴-۲. فرضیه های فرعی پژوهش :	۶
۱-۵. روش پژوهش	
۱-۵-۱. جامعه آماری و نمونه آماری :	۶
۱-۵-۲. روش های آماری :	۷
۱-۵-۳. ابزار پژوهش:	۷
۱-۵-۴. شیوه انجام پژوهش	۷
۱-۵-۵. جنبه‌های نوآوری :	۷
۱-۵-۶. محدودیت های پژوهش	۷
۱-۵-۷. تعریف عملیاتی واژه‌های پژوهش :	۸

فصل دوم: ادبیات و پیشینه پژوهش

مقدمه :	۱۲
۲-۱. داوطلبان :	۱۲
۲-۲. تعریف داوطلبی :	۱۳
۲-۳. فواید داوطلبی :	۱۴
۲-۴. اهمیت حضور داوطلبان در ورزش :	۱۶
۲-۵. هماهنگی افراد داوطلب و وظایف سازمانی:	۱۸
۲-۶. حفظ مشارکت افراد داوطلب	۱۸
۲-۷. تمایل به ادامه همکاری داوطلبی	۱۹

۲۳۸-۲.تعهد سازمانی:
۲۴۱-۸-۲.مفاهیم تعهد سازمانی
۲۴۲-۸-۲.تعهد سازمانی داوطلبان:
۳۱۹-۲.انگیزش
۳۳۱-۹-۲.تئوری‌های سنتی انگیزه داوطلبی:
۳۶۲-۹-۲. پژوهش‌ها در زمینه انگیزه‌های داوطلبی در ورزش:
۳۸۱۰-۲.رضایت شغلی:
۳۸۱-۱۰-۲.اهمیت رضایت شغلی
۳۹۲-۱۰-۲. رضایت شغلی داوطلبان
۴۲۱۱-۲.توانمندسازی:
۴۵۱۲-۲.جامعه پذیری سازمانی
۴۹۱-۱۲-۲.ویژگی‌های شغلی:
۵۱۱۳-۲.مدل مفهومی
۵۱۱۴-۲.نتیجه گیری:

فصل سوم: روش‌شناسی پژوهش

۵۴مقدمه:
۵۴۱-۳.روش پژوهش:
۵۴۲-۳.جامعه آماری
۵۴۳-۳.نمونه آماری
۵۵۱-۴-۳.متغیرهای پژوهش
۵۶۲-۴-۳.تعریف عملیاتی متغیرهای پژوهش
۵۷۵-۳.روش گردآوری داده‌ها
۵۷۶-۳.روایی پرسشنامه
۵۷۱-۶-۳.روایی محتوا
۵۸۲-۶-۳.روایی سازه
۵۸۷-۳.پایایی پرسشنامه
۶۰۸-۳.روش تحلیل داده‌ها

فصل چهارم: تجزیه و تحلیل داده‌های پژوهش

۶۳مقدمه
----	------------

۶۳	۱-۴.اطلاعات جمعیت شناختی نمونه‌های پژوهش.....
۶۳	۱-۱-۴.بررسی فراوانی پاسخ دهندگان بر اساس جنسیت.....
۶۴	۲-۱-۴.بررسی فراوانی پاسخ دهندگان بر اساس سن.....
۶۵	۳-۱-۴.بررسی فراوانی پاسخ دهندگان بر اساس تحصیلات.....
۶۶	۴-۱-۴.بررسی فراوانی پاسخ دهندگان بر اساس رشته تحصیلی.....
۶۶	۵-۱-۴.بررسی فراوانی پاسخ دهندگان بر اساس تأهل.....
	۶-۱-۴.فراوانی پاسخ دهندگان بر اساس سابقه داوطلبی و میزان فعالیت داوطلبان در انجمن
۶۷	ورزشی دانشگاه.....
۷۴	۲-۴.شاخص های توصیفی مربوط به متغیرهای تحقیق.....
۶۸	۱-۲-۴.شاخص های توصیفی مربوط به قصد ادامه ی همکاری داوطلبی:.....
۶۸	۲-۲-۴.شاخص های توصیفی مربوط به توانمندسازی:.....
۶۹	۳-۲-۴.شاخص های توصیفی مربوط به تعهد سازمانی.....
۶۹	۴-۲-۴.شاخص های توصیفی مربوط به انگیزش.....
۷۰	۵-۲-۴.شاخص های توصیفی مربوط به رضایت شغلی.....
۷۱	۶-۲-۴.شاخص های توصیفی مربوط به جامعه پذیری سازمانی.....
۷۲	۳-۴.آزمون مدل مفهومی پژوهش.....
	فصل پنجم: خلاصه، بحث، نتیجه گیری و ارائه پیشنهادات
۷۹	مقدمه.....
۸۰	۱-۵.خلاصه پژوهش.....
۸۰	۲-۵.یافته های حاصل از تجزیه و تحلیل داده‌ها.....
۸۱	۱-۲-۵.توصیف متغیرهای پژوهش:.....
۸۲	۳-۵.نتایج آزمون مدل پژوهش.....
۸۲	۴-۵.بحث و نتیجه گیری.....
۹۲	۵-۵.پیشنهادات برگرفته از پژوهش.....
۹۴	۴-۵)پیشنهادات برای پژوهشات آتی.....
۹۵	۵-۵)محدودیت های پژوهش:.....
۹۷	منابع و مآخذ.....

فهرست جداول

۱۶.....	جدول ۱-۱.....
۲۵.....	جدول ۱-۲.....
۴۱.....	جدول ۲-۲.....
۵۶.....	جدول ۳-۲.....
۷۲.....	جدول ۴-۲.....
۹۰.....	جدول ۱-۳.....
۹۵.....	جدول ۲-۳.....
۹۶.....	جدول ۳-۳.....
۱۰۰.....	جدول ۱-۴.....
۱۰۱.....	جدول ۲-۴.....
۱۰۲.....	جدول ۳-۴.....
۱۰۳.....	جدول ۴-۴.....
۱۰۳.....	جدول ۴-۴.....
۱۰۴.....	جدول ۵-۴.....
۱۰۵.....	جدول ۶-۴.....
۱۰۶.....	جدول ۷-۴.....
۱۰۶.....	جدول ۸-۴.....
۱۰۷.....	جدول ۹-۴.....
۱۰۸.....	جدول ۱۰-۴.....
۱۰۹.....	جدول ۱۱-۴.....
۱۱۰.....	جدول ۱۲-۴.....
۱۱۰.....	جدول ۱۳-۴.....
۱۱۱.....	جدول ۱۴-۴.....
۱۱۲.....	جدول ۱۵-۴.....
۱۱۶.....	جدول ۱۶-۴.....

فهرست نمودارها

۵۲.....	نمودار ۱-۲.....
۵۳.....	نمودار ۲-۲.....
۸۵.....	نمودار ۳-۲.....
۱۰۱.....	نمودار ۱-۴.....
۱۰۲.....	نمودار ۲-۴.....
۱۰۳.....	نمودار ۳-۴.....
۱۰۴.....	نمودار ۴-۴.....
۱۰۵.....	نمودار ۵-۴.....
۱۱۴.....	نمودار ۶-۴.....
۱۲۶.....	نمودار ۱-۵.....

فصل اول

طرح پژوهش

مقدمه

امروزه اهمیت نیروی داوطلبی بر مدیران سازمان‌ها و رویدادهای ورزشی پوشیده نیست. منافع اقتصادی و غیر اقتصادی ناشی از حضور داوطلبان، ستاد اجرایی سازمان‌های ورزشی را بر آن می‌دارد تا به جذب داوطلبان جدید و حفظ و نگهداری داوطلبان کنونی بپردازند. ترک خدمت داوطلبان هزینه‌های سنگینی را بر سازمان‌ها تحمیل می‌کند؛ از این رو محققان در مطالعات مختلف، سعی نموده‌اند تا با شناسایی عوامل ترک خدمت، تمایل به ادامه‌ی همکاری داوطلبی را پیش‌بینی نمایند. با مرور پیشینه پژوهش، دریافت شد که عوامل توانمندسازی، ویژگی‌های وظیفه‌ای، تعهد سازمانی، رضایت وظیفه‌ای و جامعه پذیری سازمانی هرکدام در مطالعات جداگانه، به طور مستقیم بر حفظ داوطلبان مؤثر بوده‌اند. در این مطالعه پژوهش‌گر بر آن است تا این عوامل را در مدل حفظ و نگهداری داوطلبان ورزش دانشجویی کلان شهر تهران آزمون نماید. از آنجا که بخش عظیمی از منابع انسانی ورزش دانشجویی، نیروهای داوطلب هستند، پژوهش حاضر در سطح داوطلبانی که با ادارات تربیت بدنی دانشگاه‌ها همکاری دارند صورت خواهد گرفت.

در این فصل، پژوهشگر به ارائه‌ی خلاصه‌ی از مبانی نظری و ساختار پژوهش خواهد پرداخت. بدین منظور، پس از بررسی مسئله‌ی پژوهش از دیدگاه محققان، اهداف، فرضیه‌ها، روش پژوهش، جامعه، نمونه و ابزار پژوهش پرداخته می‌شود.

۱-۱. تعریف مسئله و بیان پرسش‌های اصلی پژوهش:

در طی نیم قرن گذشته شرایط اجتماعی، سیاسی و اقتصادی جهان دستخوش تغییر و تحولات زیادی بوده است. این تحولات، فشارهای زیادی بر افراد، سازمان‌ها و دولت‌ها وارد کرده تا آنجا که ادامه حیات و بقای آنان را تحت الشعاع قرار داده است. در این میان، دولتمردان برای کاهش فشارها و تعدیل نمودن اوضاع، از عوامل و نیروهای داوطلب کمک می‌گیرند. بسیاری از سیاستمداران و مدیران در خصوص داوطلبان اظهاراتی نموده‌اند، «داوطلبان ستون فقرات جامعه هستند.»، «بدون داوطلبان، موسسات تداومی نخواهند داشت.» (کاسکلی، گراهام و همکاران^۱، ۲۰۰۶) افراد داوطلب به عنوان یکی از سه گروه تشکیل دهنده منابع انسانی (کارمندان حقوق بگیر، داوطلبان و مشتریان) جایگاه ویژه‌ای در سازمان‌های دولتی، غیرانتفاعی به خصوص سازمان‌های ورزشی دارند (چالادورای^۲، ۲۰۰۶ و اندام، ۱۳۸۷). اطلاعات به

^۱. Cuskelly, Graham et all

^۲.Challadurai

دست آمده از کشورهای مختلف، وسعت و اهمیت مشارکت داوطلبان را آشکار می‌کند. برای مثال، بنا به ادعای چالادورای (۲۰۰۶)، تقریباً ۵۰٪ افراد بالغ آمریکایی زمانشان را صرف خدمات داوطلبی می‌نمایند که ارزش این خدمات به ۱۵۰ بیلیون دلار در هر سال می‌رسد.

داوطلبان در موفقیت رویدادهای ورزشی بین المللی مثل المپیک، پارالمپیک و نیز رویدادهای ورزشی کوچکتر در سطح محلی، استانی و ملی عاملی بنیادی هستند. سازمان دهندگان رویدادهای ورزشی بر دانش و مهارت داوطلبان رویدادها برای مدیریت رقابت‌ها، ارتباط با تیم‌های مهمان، کار با رسانه‌ها و سازمان‌های امنیتی، اداره خدمات پذیرایی و مهمان نوازی، و ارائه خدمات به ورزشکاران، حامیان مالی، تماشاچیان و دیگر دست اندرکاران رویداد متکی هستند (کاسکلی و همکاران، ۲۰۰۶). منافع اقتصادی متعددی از بکارگیری داوطلبان در مسابقات ورزشی نائل می‌گردد: منفعت مالی، صرفه جویی در هزینه‌های مالی و زمان. (ویلیامز^۱، ۱۹۹۵). از سویی دیگر، چالادورای (۲۰۰۶)، با بررسی ویژگی‌های غیراقتصادی داوطلبان، بیان می‌کند که چون داوطلبان وابستگی مالی به سازمان‌ها ندارند، پس قادر به ارزیابی دقیق و عینی از سازمان‌های ورزشی هستند. این نقش داوطلبان به سازمان‌ها کمک می‌کند تا در مسیر صحیح گام بردارند.

آرزوی رایج سازمان‌های ورزشی این است که «اگر تعداد بیشتری داوطلب در اختیار داشته باشیم...» باید بدانیم که با وجود تعداد کافی افراد داوطلب، تنها بخشی از مشکل سازمان رفع شده است. تلاش‌ها جهت اثربخشی بیشتر و حفظ داوطلبان متعهد باید صورت گیرد و تنها مشکل، جذب مستمر افراد داوطلب جدید نیست. توسعه نیروی کار داوطلبانه در زمینه‌های مختلف، ضرورت بررسی و ارزیابی آگاهی‌های موجود در حیطه‌ی فعالیت داوطلب را ایجاب می‌کند اما شواهد نشان می‌دهد کاهش قابل توجه و رو به رشد نیروهای داوطلب در برخی کشورها به ویژه در بخش ورزش و سرگرمی که قسمت اعظم فعالیت‌های آن بر عهده داوطلبان است، موجب نگرانی مدیران این بخش شده است (آلد، ۲۰۰۴؛ کلیو و دهرتی^۲، ۲۰۰۵؛ استیگاس و جکسون^۳، ۲۰۰۳) از مهمترین مشکلات انجمن‌های داوطلبی این است که داوطلبان انتقال

^۱. Williams

^۲. Cleave & Doherty

^۳. Stigas & Jackson

بالایی دارند. در حدود ۳۵ درصد افرادی که در یک انجمن داوطلبی ثبت نام می‌کنند، سازمان را قبل از یک سال ترک می‌کنند و به طور متوسط حدود یک سال ونیم بیشتر نمی‌مانند. (داویل^۱، ۲۰۰۷ و ۲۰۰۸).

با افزایش رقابت و گسترش روش‌های توسعه منابع انسانی، سازمان‌ها همواره از این مساله بیم دارند که سرمایه‌های انسانی خود را از دست بدهند و زیان ببینند، زیرا هر سازمان برای آموزش، تربیت و آماده سازی کارکنان خود تا مرحله بهره‌وری و کارایی مطلوب، هزینه‌های بسیاری را صرف می‌کند. هزینه‌های مربوط به از دست دادن داوطلبان را می‌توان اینگونه بر شمرد: هزینه دانش و مهارت از دست رفته، هزینه‌های به کارگیری و جذب داوطلبان جدید، هزینه‌های آموزش مهارت‌های مورد نیاز برای افراد مبتدی، هزینه ساعات صرف شده برای تشریح وظایف کاری به افراد تازه کار، هزینه اشتباهات احتمالی داوطلبان تازه وارد و ... با در نظر گرفتن اصل پیشگیری به عنوان یک روش مؤثر می‌توان به علت‌یابی تمایل به ترک وظیفه داوطلبان پرداخت تا درصدد حذف عوامل زمینه ساز کارآمد باشیم. (اندام، ۱۳۷۸) جدا از صرفه جویی هزینه پولی از جذب و آموزش داوطلبان جدید، حفظ داوطلبان فعلی در تداوم روابط بین ارائه دهندگان خدمات و مشتریان سازمان و نتیجتاً افزایش کیفیت خدمات مشتریان مؤثر است. بنابراین لازم است پویایی و حفظ داوطلبان ارزیابی و بررسی شود. (کیم^۲ و همکاران، ۲۰۰۷).

از طرفی مدیریت نهضت داوطلبی در سطح ورزش دانشگاه‌های ایران نوپا و نیازمند توجه است. داوطلبان در عرصه‌ی ورزش دانشجویی به دو صورت فعال هستند، دسته‌ی اول داوطلبان مقطعی که در رویدادهای ورزشی نظیر مسابقات، جشنواره‌ها و همایش‌ها حضور دارند. برخی از این رویدادها، سالیانه و برخی گهگاه برگزار می‌شوند که از داوطلبان جهت برگزاری استفاده می‌شود.

اما دسته‌ی دوم داوطلبان سازمانی هستند که برخلاف داوطلبان موقتی، عمر فعالیت‌شان کوتاه نیست و در طول سال تحصیلی با ادارات تربیت بدنی دانشگاه‌ها همکاری می‌نمایند. داوطلبان ورزشی دانشگاه‌ها در خصوص برنامه‌های ورزشی دانشگاه در طی سال تحصیلی فعال می‌باشند. از اهداف مستقیم ورزش دانشگاه‌ها، گسترش ورزش همگانی و تعالی ورزش قهرمانی در بین جامعه‌ی دانشجویی، کارکنان و اساتید دانشگاه است. بدیهی است که با برنامه‌های محدود ورزشی و اختیارات ناچیز داوطلبان ورزشی نمی‌توان گامی در راستای این هدف مهم برداشت. مطالعه‌ی وضعیت کنونی ورزش در دانشگاه‌های ایران خود جای

^۱ . Da'vila

^۲ . Kim et al

بسی تأمل دارد که از محدوده‌ی این پژوهش خارج است اما وجود این داوطلبان در دانشگاه‌ها برای ترویج فعالیت‌های بدنی در بین قشر تحصیل کرده ضروری است. جامعه‌ی آماری این پژوهش، داوطلبان ادارات تربیت بدنی دانشگاه‌های آموزش عالی کلان شهر تهران است. با توجه به اینکه پژوهش‌ها در باب داوطلبان موقتی رویدادهای ورزشی بسیار است اما در خصوص داوطلبان دوره‌ای که مدت زمان طولانی‌تر را نسبت به داوطلبان موقتی در سازمان فعال هستند، در جهان و ایران اندک است و نیازمند مطالعه‌ی بیشتری است، پژوهشگر بر آن شد تا به مطالعه‌ی عوامل مؤثر بر تمایل به ادامه‌ی همکاری داوطلبان با ادارات تربیت بدنی دانشگاه‌ها بپردازد.

در ایران، پژوهش‌ها حول محور داوطلبان ورزشی روندی رو به رشد گرفته‌است. درون خود دانشگاه‌ها، واحدهای مستقل که بتوانند داوطلبان را در طول سال تحصیلی سازماندهی کنند یا وجود ندارند و یا نقشی کم‌رنگ دارند. هر ساله، برنامه‌های ورزشی متعددی در دانشگاه‌ها باید اجرا شوند که از باب بحث تأمین بودجه و نیروی انسانی بایستی هزینه‌های زیادی بشود و این در حالیکه نیروی جوان و مستعدی در اختیار دانشگاه‌ها قرار دارد. کمبود بودجه، چالش‌های مادی و نبود امکانات مناسب همواره گریبانگیر مدیران تربیت بدنی دانشگاه‌هاست که مدیران باید بر به کارگیری نیروهای جوان و مستعد در فضای دانشگاهی اصرار ورزند و این فرصت را مغتنم شمارند، با صرفه جویی در منابع انسانی، منابع مالی را برای ساخت و تجهیز سازه‌های ورزشی و ترویج برنامه‌های ورزشی اقدام نمایند و حتی از نیروهای زبده و آموزش دیده‌ی خود می‌توانند در جهت پیشرفت ورزش همگانی استفاده نمایند، چرا که دانشگاه‌ها و قشر دانشگاهی سبیل و جوهره‌ی یک جامعه است و اذهان عمومی هرگونه حرکتی از دانشگاه‌ها را به دقت دنبال می‌نمایند.

در فضای ورزش دانشگاه‌ها داوطلبان می‌توانند نقشی بسزا داشته باشند اما این در صورتیست که مدیریتی مؤفق بتواند در خصوص ارضای انگیزه‌ها، حفظ تعهد و بالا بردن رضایت وظیفه‌ای داوطلبان در طول مدت همکاری‌شان تلاش کنند و با استفاده از راهکارهای مدیریتی داوطلبان قدیمی را برای دوره‌های آتی حفظ نماید و به کمک آن‌ها داوطلبان جدید را جذب کند تا در رویدادهای ورزشی درون دانشگاهی، شهری، استانی و یا ورزش فوق برنامه دانشگاه‌ها به‌کار گیرند. امید است که نتایج مطالعات انجام شده در جای خود بکار گرفته‌شوند و یافته‌های حاصل شده مورد توجه کارشناسان داوطلبی قرار بگیرد.

بررسی ادبیات پیشینه در حوزه ی مطالعات حفظ داوطلبان ورزشی و غیر ورزشی، نشان می‌دهد که برخی مطالعات متغیرهای مؤثر بر تمایل به ادامه همکاری داوطلب را به طور مستقل آزمون نموده‌اند اما این پژوهش‌ها نتوانسته‌اند در این باب به اتفاق نظر برسند به طور مثال، بسیاری از پژوهش‌ها، بارها انگیزش داوطلبان را در موقعیت‌ها و رویدادهای مختلف مطالعه نموده‌اند اما نتایج، یکسان نیست. گستردگی عوامل مؤثر بر تمایل به همکاری داوطلبان به ویژه در عرصه‌ی ورزش می‌تواند دلیل این پیچیدگی‌ها باشد. تنها با مطالعات بیشتر می‌توان به این پیچیدگی‌ها پاسخ گفت. مطالعات در خصوص حفظ داوطلبان ورزشی اندک است، از این رو سعی بر آن شد تا به بررسی و بازبینی پژوهش‌های صورت گرفته در باب داوطلبان پرداخته شود و پس از مطالعات اولیه، فاکتورهای کلیدی شناسایی شوند و در قالب مدل پیشنهادی قرار گیرند و در بین داوطلبان ورزشی در عرصه‌ی ورزشی دانشجویی به آزمون گذاشته شود. به طور خلاصه، انگیزش، تعهد سازمانی، رضایت وظیفه‌ای، توانمند سازی، جامعه پذیری سازمانی به عنوان متغیرهای مستقل کلیدی شناسایی شدند که احتمال می‌رود با حفظ داوطلبان در ارتباط باشند. یافته‌های حاصل از آزمون مدل پیشنهادی و روابط میان متغیرها، می‌تواند نقش مهمی در چاره سازی مدیران ورزشی در جهت حفظ و نگهداری داوطلبان ورزشی داشته‌باشد. همچنین آگاهی از اطلاعات فوق الذکر برای اثربخشی و کارآمدی داوطلبان ورزشی بسیار مهم است. محقق در این پژوهش در نظر دارد، به این سوالات پاسخی مناسب دهد.

- چه عواملی در حفظ داوطلبان مؤثرند؟

- ارتباطات میان متغیرهای درگیر چیست؟

- پیشنهادات کاربردی حاصل از پژوهش حاضر در جهت افزایش اثربخشی و کارایی داوطلبان ورزشی دانشگاه‌ها کدامند؟

۱-۲. ضرورت و اهمیت پژوهش

ماهیت ورزش در کشورهای پیشرفته جهان مبتنی بر داوطلب گرایی است که توسط توده عظیمی از افراد داوطلب هدایت و به پیش برده می‌شود. مدیران ورزشی برای غلبه بر مشکل کمبود نیروی انسانی در برگزاری رویدادهای ورزشی و سایر برنامه‌های اجرایی به دلیل کاهش هزینه‌های عملیاتی عموماً به جامعه

متوسل می‌شوند و همواره به دنبال افراد داوطلبی می‌گردند که از عهده فعالیت های مختلف برآیند. (کاسکلی و همکاران، ۲۰۰۶). امروزه مشکلات اقتصادی، دامنگیر جمع کثیری از مدیران نهادهای دولتی است، این مشکلات تأثیرات خود را در بخش بودجه سازمان‌ها، منابع مادی و تسهیلاتی و نیروی انسانی می‌گذارد و سدی در راه خدمات رسانی مفید سازمان‌ها بخصوص سازمان‌های عام المنفعه می‌شود. برای رهایی از این مشکلات، صرفه جویی هزینه‌ها و عدم کاهش کیفیت و کمیت خدمات، مدیران بایستی از نیروهای جوان و مستعد نهایت استفاده نمایند. نیاز روز افزون به داوطلبان در جهت کمک به توسعه ورزش در سراسر جهان احساس می‌شود و مراکز آموزشی بخصوص دانشگاهها در شکل گیری و آموزش نیروهای داوطلب می‌تواند نقش بسزایی داشته باشد بنابراین ضروری است نیروهای دانشجو داوطلب فعالیت‌های ورزشی در دانشگاهها حمایت و حفظ شوند و از این طریق در توسعه‌ی ورزش کشور کوشید.

از طرفی، مهمترین راه بقاء، موفقیت و افزایش بهره وری سازمان‌ها در محیط متغیر امروزی، بهبود عملکرد فردی، گروهی و نیز حفظ نیروی انسانی کارآمد و اثربخش است. برای حفظ نیروی انسانی کارآمد، بایستی کلیه‌ی متغیرهای مؤثر بر تمایل به همکاری داوطلبان، روابط و اثرات متقابلشان را شناسایی و تبیین نمود. این پژوهش در حوزه‌ی داوطلبان ورزشی دانشگاه‌ها قصد دارد به این مهم جامه‌ی عمل ببوشاند. در این میان فاکتورهای سازمانی از اهمیت ویژه‌ای برخوردارند. از جمله این فاکتورها می‌توان به توانمندسازی اشاره نمود. توانمند سازی داوطلبان متغیری مهم در جهت افزایش انگیزه و تعهد به سازمان است. توانمندسازی موجب می‌شود که تمام داوطلبان از اهداف آگاه شوند، خود را مسئول نتایج کار خود بدانند، عملکرد خود را با استفاده از شاخص‌های مناسب ارزیابی کنند و در اجرای وظایفشان ابتکار عمل نشان دهند اما در مقابل اگر توانمندسازی در سازمانی با شرایط فرهنگی و ساختاری نامناسب شکل بگیرد، محیط داخلی دچار نظم و آشفتگی و افزایش تضاد و عدم کنترل شرایط بواسطه‌ی تفویض قدرت می‌شود. (بوون و لاولر^۱، ۱۹۹۲، امید و همکاران، ۱۳۸۸) شناخت توانمند سازی در بستر داوطلبی ورزشی در پژوهش حاضر، به مدیران کمک می‌کند تا به توانمندسازی و چگونگی کاربرد آن با توجه به شرایط فردی و سازمانی واقف شوند.

از دیگر عوامل مهم و مؤثر در حفظ داوطلبان، انگیزه‌های درونی و بیرونی است. شناخت انگیزه‌های افراد داوطلب و عوامل مؤثر بر افزایش رضایت و تعهد داوطلبان در جهت دستیابی به راهکارهای

^۱.Bowen & Lawler